

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta annetun lain 4 ja 7 a §:n ja kuntoutusrahalain 24 a ja 31 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kuntoutukseen liittyvien matkojen kustannusten korvaamista koskevia kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta annetun lain säännöksiä siten, että ne mahdollistavat sairausvakuutuslakia koskevaa ehdotusta vastaavalla tavalla matkojen yhdistelystä seuraavat muutokset korvausten maksamisessa. Samassa yhteydessä esitetään yhdistettäväksi sairausvakuutuslain mukaan korvattavien matkakustannusten ja kuntoutusta koskevan säännöksen mukaisen matkakustannusten korvausten omavastuut. Kuntoutusmatkojen osalta ehdotetaan kuitenkin myös, ettei matkojenyhdistelyä sovellettaisi vaikeavammaisten lääkinnälliseen kuntoutukseen liittyvissä matkoissa.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi, että harkinnanvaraiseen yksilökohtaiseen kuntoutukseen. Kansaneläkelaitokselle vuosittain osoitetusta enimmäisrahamäärästä käyttämättä jäänyt osa voitaisiin siirtää käytettäväksi seuraavina vuosina.

Esityksessä ehdotetaan myös, että kuntoutusrahalaisissa säädettäisiin kuntoutuksen aikaisesta harkinnanvaraisesta ylläpitokorvauksesta. Ylläpitokorvauksen määrää ehdotetaan lisäksi korotettavaksi 5,05 eurosta 8 euroon päivässä.

Samoin ehdotetaan, että pääsäännön mukaista sairauspäivärahan suuruista kuntoutusrahaa, ammatillisen kuntoutuksen ajalta maksettavaa kuntoutusrahaa, kuntoutusrahan vähimmäismäärää, edeltävää etuutta saaneen kuntoutusrahaa, kuntoutusrahan vähimmäismäärää ammatillisen kuntoutuksen ajalta ja nuoren vajaakuntoisen kuntoutusrahan vähimmäismäärää tarkistettaisiin vuosittain sen ollessa maksussa työntekijäin eläkelain 9 §:n mukaisesti työeläkeindeksillä. Edelleen kuntoutusrahalain mukaan euromäärään kytkettyjen ammatillisessa kuntoutuksessa olevan kuntoutusrahan vähimmäismäärän ja nuorten vajaakuntoisten kuntoutusrahan vähimmäismäärän lähtötasoa tarkistettaisiin työeläkeindeksillä vuosittain.

Esitys liittyy valtion vuoden 2005 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Matkojen yhdistelyä ja matkakustannusten omavastuuta koskevilta osilta esityksellä on yhteys myös hallituksen esitykseen sairausvakuutuslaiksi (HE 50/2004 vp) ja hallituksen esitykseen sairausvakuutuslaiksi annetun hallituksen esityksen (50/2004 vp) täydentämisestä (/). Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2005 alusta.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Matkakustannusten korvaaminen

Laissa kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta (610/1991) säädetään kuntoutujalle aiheutuvien matkakustannusten korvaamisesta. Lain 7 a §:n mukaan kuntoutujalle korvataan järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvasta kuntoutuksesta aiheutuneet tarpeelliset ja kohtuulliset matkakustannukset. Lisäksi voidaan vastaavasti korvata harkinnanvaraiseen kuntoutukseen liittyviä matkakustannuksia. Matkan kohteena oleva kuntoutuspaikka ilmoitetaan pääsääntöisesti kuntoutuspäätöksessä. Myös Kansaneläkelaitoksen myöntämän apuvälineen tai laitteen käyttöön opetukseen tai lisäopetukseen liittyvät matkat korvataan. Matkakustannukset korvataan siltä osin kuin ne yhdensuuntaiselta matkalta ylittävät 7,57 euroa (*omavastuuosuus*). Jos kuntoutuksesta aiheutuneet tarpeelliset ja kohtuulliset matkakustannukset saman kalenterivuoden aikana ylittävät 151,37 euroa (*vuotuinen omavastuuosuus*), vuotuisen omavastuuosuuden ylittävä osa näistä matkakustannuksista korvataan kokonaan. Korvattaviin matkakustannuksiin eivät kuulu opiskelijan päivittäisistä koulumatkoista ja koulutukseen liittyvistä harjoittelun päivittäisistä matkoista aiheutuvat matkakustannukset.

Vakiintuneen soveltamiskäytännön mukaan kuntoutuksesta aiheutuviin matkakustannuksiin sovelletaan lisäksi sairausvakuutuslain säännöksiä muun muassa korvattavasta matkakustavasta.

Sairausvakuutuslain mukaisten matkakustannusten korvaamisesta annettuja säännöksiä on ehdotettu muutettavaksi hallituksen esityksessä eduskunnalle sairausvakuutuslaiksi annetun hallituksen esityksen (HE 50/2004 vp) täydentämisestä. Voimassa olevan sairausvakuutuslain (364/1963) nojalla vakuutetulla on oikeus matkakorvaukseen matkan aiheuttamista kustannuksista hallimman matkakustustavan mukaan ottaen

huomioon hänen terveydentilansa tai matkan aikana vallinneet liikenneolosuhteet. Vastavia periaatteita noudatetaan myös kuntoutuksen matkojen korvaamisessa. Sairausvakuutuslaissa ei ole otettu huomioon julkisessa maantieliikenteessä tapahtunutta kehitystä. Uusina liikennemuotoina on liikenne- ja viestintäministeriön strategian mukaisesti kehitetty palveluliikennettä, kutsujoukkoliikennettä, matkojen ketjuttamista ja kuljetusten yhdistelyä. Vaikka näitä liikennemuotoja olisikin paikkakunnalla olemassa, vakuutetut ovat usein matkustaneet esimerkiksi terveyskeskukseen tai sairaalaan yksin taksilla, vaikka heidän terveydentilansa ei olisi sitä edellyttänyt.

Väestön ikääntyminen, julkisen laitoshoidon sijaan tullut palveluasuminen sekä perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon keskittäminen yhä harvempiin yksikköihin ovat lisänneet matkakustatarvetta ja pidentäneet tehtyjä matkoja. Samanaikaisesti on säännöllinen linja-autoliikenne vähentynyt, mikä on lisännyt erityisajoneuvojen, kuten taksien käytön tarvetta.

Kansaneläkelaitoksella on vuodesta 1999 lähtien ollut kokeiluja matkojen yhdistelystä sekä ketjuttamisesta takseja ja muita liikennevälineitä hyväksi käyttäen. Tavoitteena on ollut löytää keinoja matkakustannusten kasvun hillitsemiseksi niin, että asiakkaiden palvelutaso ei kärsi. Kokeiluista saadut tulokset ovat olleet niin positiivisia, että käytetyt keinot on syytä ottaa soveltuvin osin käyttöön koko maassa.

Esityksen tavoitteena on hyödyntää Kansaneläkelaitoksen kokeiluhankkeiden kautta saatuja kokemuksia sairausvakuutuksen korvaamisessa matkoissa, niin että ketjukuljetuksia, palveluliikennettä, kutsujoukkoliikennettä ja yhdistelykuljetuksia siirryttäisiin käyttämään säännönmukaisesti niillä alueilla, joilla tällaista palvelua on järjestettynä. Vakuutetut ohjattaisiin käyttämään käytettävissä olevia edullisimpia matkakustustapoja, kuten takseilla ja pienoislinja-autoilla suoritettavia yhteiskuljetuksia.

Sairausvakuutuslaista annettua hallituksen

esitystä koskevassa täydennysehdotuksessa ehdotetaan, että, jos vakuutettu terveydentilansa tai liikenneolosuhteiden vuoksi ei voi käyttää kaikille avointa yleistä joukkoliikennettä, pääsääntö olisi, että ollakseen oikeutettu saamaan matkakorvauksen hänen tulisi käyttää yhteiskuljetusta tai ketjutettua matkustustapaa, silloin kun sellainen on käytettävissä. Kiireellisissä hoitoon hakeutumisissa vakuutetulla olisi kuitenkin oikeus saada korvausta todellisten kustannusten mukaan, vaikka yhteiskuljetus tai muu halvempi matkustustapa olisikin käytettävissä. Kiireellisellä hoitoon hakeutumisella tarkoitettaisiin tässä yhteydessä sitä, ettei vakuutetulla ole ollut mahdollisuutta etukäteen tilata yhteiskuljetusta taikka tehdä matkaa ketjuttamisperiaatetta noudattaen. Vakuutetun terveydentilan edellyttäessä hänellä olisi muutoinkin oikeus saada korvaus myös yksin erityisajoneuvolla, kuten taksilla tai ambulanssilla, tehdyn matkan aiheuttamista tarpeellisista kustannuksista. Vastaavaa sääntelyä onkin pidettävä tarkoituksenmukaisena myös kuntoutukseen liittyvien matkojen korvaamisessa.

Koska kuntoutuksen aikaisten matkakustannusten korvaamisessa noudatetaan sairausvakuutuslain vastaavia säännöksiä, on tarkoituksenmukaista, että myös sairausvakuutuslain matkojenyhdistelyä ja matkojen ketjuttamista koskevia säännöksiä sovellettaisiin soveltuvin osin kuntoutuksen aikaisiin matkoihin ja niiden kustannusten korvaamiseen. Myös kuntoutusmatkojen yhdistelystä on saatavissa kustannussäästöjä.

Matkojen yhdistelyä ei kuitenkaan ole tarkoituksenmukaista soveltaa vaikeavammaisen lääkinnällistä kuntoutusta koskeviin matkoihin. Vaikeavammaisten kuntoutusmatkoista suuri osa on useamman kerran viikossa toteutettavia terapiamatkoja esimerkiksi fysioterapeutille. Usein vaikeavammaisen terveydentila edellyttää joka tapauksessa yksin tehtäviä matkoja erityisajoneuvolla. Lisäksi vaikeavammaisten lääkinnällisen kuntoutuksen matkoja yksityiselle terapeutille on kokemusten mukaan vaikea yhdistellä muihin matkoihin. Siten vaikeavammaisten lääkinnällisen kuntoutuksen matkojen sulkeminen kokonaisuudessaan pois matkojen yhdistelyn piiristä on tarkoituksenmukaista.

Sairausvakuutuslain perusteella korvattavi-

en matkojen omavastuuosuudet poikkeavat suuruudeltaan kuntoutusmatkojen omavastuuosuuksista. Lisäksi järjestelmät ovat rinnakkaiset, eli sairausvakuutuksen puolella kerrytettyjä omavastuita ei huomioida kuntoutusmatkojen omavastuissa, ja sama toistuu myös vastakkaiseen suuntaan. Tästä rinnakkaisuudesta aiheutuu paitsi käytännön laskutustoimintaan liittyviä ongelmia kuljetuspalvelun tarjoajille, myös kustannusrasitusta niille vakuutetuille, jotka tekevät paljon sekä sairausvakuutuksen että kuntoutuksen piiristä korvattavia matkoja. Tätä kustannusrasitusta voidaan perustellusti pitää kohtuuttomana etenkin niiden vakuutettujen kohdalla, jotka käyttävät paljon sekä terveydenhuollon että kuntoutusjärjestelmän palveluita. Omavastuiden yhdistämistä näiden kahden järjestelmän kesken onkin pidettävä tarkoituksenmukaisena.

Ehdotus vastaa myös eduskunnan sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain muutosesitykseen antamaan vastaukseen (EV 211/2001, HE 187/2001) sisällyntä edellytystä siitä, että hallitus selvittää muun muassa sairausvakuutuslain mukaisten omavastuiden vaikutuksia palvelujen käyttäjien asemaan. Valtioneuvoston huhtikuussa 2002 tekemässä periaatepäätöksessä terveydenhuollon tulevaisuuden turvaamiseksi todetaan, että asiakasmaksuja ja maksukattoa koskevat säännökset uudistetaan. Sairausvakuutuksen ja kuntoutuksen omavastuiden yhdistäminen on osa tätä kehitystä.

Edellä esitetyn perusteella ehdotetaan, että kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta annetun lain 7 a §:ää muutetaan ja että kyseiseen pykälään lisätään uusi 2 ja kolme momentti. Ehdotetun 1 momentin mukaan kuntoutujalle korvattaisiin kuntoutuksesta aiheutuneet tarpeelliset ja kohtuulliset matkakustannukset siten kuin ehdotetun sairausvakuutuslain 4 luvussa säädetään. Ehdotettu viittaussäännös ehdotetun sairausvakuutuslain 4 lukuun sisältäisi myös omavastuita koskevan 7 §:n, ja näin omavastuut saataisiin yhdistetyksi. Ehdotus vastaa voimassa olevaa lakia lukuun ottamatta omavastuiden määrää.

Käytännössä ehdotus merkitsee sitä, että kuntoutuksen matkakustannusten kertaomavastuu nousisi 7,57 eurosta 9,25 euroon, ja vuotuinen omavastuuosuus nousisi 151,37

eurosta 157,25 euroon. Muutosta on omavastuiden nousemisesta huolimatta pidettävä vakuutettujen kannalta myönteisenä, sillä ehdotus tarkoittaisi sitä, että sekä kuntoutuksen että sairausvakuutuksen matkat kerryttäisivät yhtä yhteistä vuotuista omavastuuosuutta.

Ehdotetun uuden 2 momentin mukaan korvattaviin matkakustannuksiin eivät kuuluisi opiskelijan päivittäisistä koulumatkoista ja koulutukseen liittyvistä harjoittelun päivittäisistä matkoista aiheutuvat matkakustannukset. Ehdotus vastaa voimassa olevaa lakia.

Ehdotetun uuden 3 momentin mukaan kuntoutusmatkoja voitaisiin yhdistellä kuten sairausvakuutuslain 4 luvussa säädetään. Vaikeavammaisten tekemien matkojen osalta yhdistely ehdotetaan kuitenkin suljettavaksi pois.

Harkinnanvaraisen kuntoutuksen määrärahojen käyttö

Kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta annetun lain mukaan Kansaneläkelaitoksella on lakisääteinen velvollisuus järjestää ja korvata vajaakuntoisten ammatillista kuntoutusta ja vaikeavammaisten lääkinnällistä kuntoutusta. Näiden lisäksi Kansaneläkelaitos voi järjestää ja korvata myös muuta ammatillista ja lääkinnällistä kuntoutusta (*harkinnanvarainen kuntoutus*), josta säädetään lain 4 §:ssä. Lainkohdan 1 momentin mukaan harkinnanvaraiseen kuntoutukseen on vuosittain käytettävä vähintään rahamäärä, joka vastaa neljää prosenttia vakuutettujen sairausvakuutusmaksuina kertyneestä määrästä. Tähän tarkoitukseen käytettävästä edellä sanottua suuremmasta enimmäisrahamäärästä päättää vuosittain eduskunta valtion talousarvion käsittelyn yhteydessä.

Lainkohdan 2 momentin mukaan kyseistä rahamäärää voidaan käyttää myös sairauksien ehkäisemiseen sekä kuntoutusta ja sairauksien ehkäisemistä koskevaan tutkimus- ja kehittämistoimintaan, ja lisäksi tarvittaessa Kansaneläkelaitoksen yhteistoimintasäätiöiden piiriin kuuluvien kuntoutuslaitosten ja muiden sellaisten laitosten, joita Kansaneläkelaitos on avustanut, perusparannuksesta aiheutuneisiin menoihin ja näiden laitosten käyttöavustuksiin.

Edellä mainituista harkinnanvaraisen kuntoutuksen muodoista 1 momentissa tarkoitettun yksilökohtaisen kuntoutuksen määrärahat mitoitetaan suoriteperusteisesti. Suoriteperusteisuus merkitsee sitä, että meno kohdennetaan siihen varainhoitovuoteen, jona palvelu annetaan.

Yksilökohtaisen kuntoutuksen päätöksillä järjestetään vuosittain yli 50 000 kuntoutujalle kuntoutusta. Kuntoutukseen kuuluu kursseja (ASLAK ja sopeutumisvalmennus) ja viikottain toteutettavia terapioiden kuten psykoterapiaa. Kurssit ja terapiat eivät käytännössä aina toteudu myönnetyn laajuusina terveydellisten tai muiden syiden johdosta. Kansaneläkelaitos korvaa vain toteutuneet kurssit ja terapiat, joten rahaa jää tästä syystä käyttämättä. Käyttämättä jääneiden paikkojen osuus on useilla kursseilla ollut 10 prosenttia. Enimmäismääräraha, kuntoutujien suuri lukumäärä ja peruuntumisten yleisyys johtavat yhdessä siihen, ettei kuntoutuspalveluita voi käytännössä etukäteen suunnitella siten, etteikö ainakin osa myönnettyistä rahoista jäisi käyttämättä. Vakiintuneen käytännön mukaan rahamäärän käyttö seuraavana vuonna edellyttää eduskunnan päätöstä lisätalousarviossa. Jo kertaalleen myönnettyjen rahamäärien hakeminen vuosittain lisätalousarviossa ei ole tarkoituksenmukaista.

Edellä esitetyn perusteella ehdotetaan, että kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta annetun lain 4 §:ään lisätään uusi 2 momentti, jossa säädettäisiin vuosittain harkinnanvaraiseen kuntoutukseen osoitetun enimmäisrahamäärän käyttämisestä. Ehdotuksen mukaan, jos harkinnanvaraiseen kuntoutukseen osoitetusta enimmäisrahamäärästä on jäänyt käyttämättä osa siitä rahamäärästä, joka on tarkoitettu yksilökohtaiseen kuntoutukseen, sitä voitaisiin käyttää seuraavina vuosina yksilökohtaiseen harkinnanvaraiseen kuntoutukseen. Edelleen esitetään, että 4 §:n 3 momenttia, joka siirtyy 4 momentiksi, muutettaisiin siten, että Kansaneläkelaitoksen tulisi vuosittain tehdä sosiaali- ja terveystieteiden ministeriölle selvitys siitä, miten harkinnanvaraisen kuntoutuksen varoja on käytetty. Selvitys sisältäisi eritellyt tiedot myös ehdotetussa 2 momentissa tarkoitetuista siirtyvistä varoista. Momenttiin tehtäisiin myös korjaus, joka koskee voimassa olevan lain 2 momen-

tin siirtymistä 3 momentiksi.

Ylläpitokorvaus

Kuntoutuksen aikaisen harkinnanvaraisen ylläpitokorvauksen myöntämisperusteista säädetään kuntoutusrahain (611/1991) 24 a §:ssä ja kuntoutusraha-asetuksen (893/1991) 5 a §:ssä. Ylläpitokorvauksen määrästä, joka on 5,05 euroa päivältä, säädetään kuntoutusraha-asetuksen 5 a §:ssä. Ylläpitokorvauksen tarkoitus on varmistaa kuntoutukseen osallistuminen korvaamalla niitä ylimääräisiä kustannuksia, joita kuntoutujalle itselleen aiheutuu kuntoutukseen osallistumisesta. Tällaisia saattavat olla esimerkiksi avomuotoiseen tai vastaavaan kuntoutukseen osallistuvalla aiheutuvat päivittäiset matkakustannukset tai ylimääräiset ravinto- ja asumiskustannukset. Ylläpitokorvausta voidaan maksaa kuntoutukseen osallistumisen varmistamiseksi kuntoutustarvetta ja -mahdollisuuksia selvittävien tutkimusten ja kokeilujen, avomuotoisen kuntoutuksen taikka muun tätä vastaavan kuntoutuksen ajalta henkilölle, jonka kuntoutusrahan määrä on enintään kuntoutusrahain 17 §:ssä tarkoitettua suuruinen. Ammatillisen koulutuksen, 19 §:n 2 momentissa tarkoitettua oppisopimuskoulutuksen tai muun niitä vastaavan pitkäkestoisen kuntoutuksen ajalta ylläpitokorvausta ei makseta.

Ylläpitokorvausta maksetaan kuntoutusrahaan oikeutetulle vain kuntoutukseen osallistumisen ajalta, koska ylimääräisten kustannusten tulee aiheutua itse kuntoutuksesta. Näin ollen ylläpitokorvausta ei voi saada kuntoutuksen odotus- ja väliajoilta tai kuntoutuksen tilapäisen keskeytymisen ajalta. Koska ylläpitokorvaus on tarkoitettu kuntoutuksesta aiheutuvien ylimääräisten kustannusten korvaamiseen, ylläpitokorvaukselle ei aseteta omavastuu-aikaa ja sitä voidaan siten maksaa jo kuntoutusrahan omavastuupäiviltä.

Ylläpitokorvauksen määrästä ehdotetaan säädettäväksi kuntoutusrahalaissa. Määrää ehdotetaan korotettavaksi nykyisestä 5,05 eurosta päivältä 8 euroon päivältä. Korotuksen jälkeen harkinnanvaraisen ylläpitokorvauksen taso vastaisi työttömyysturvalain (1290/2002) ja julkisesta työvoimapaalvelusta annetun lain (1295/2002) mukaisen aktiivi-

toimenpiteiden aikaisen ylläpitokorvauksen tasoa.

Edellä esitetyn perusteella ehdotetaan, että kuntoutusrahain 24 a §:ään lisätään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi. Uudessa 2 momentissa säädettäisiin kuntoutuksen ajalta maksettavan harkinnanvaraisen ylläpitokorvauksen määrästä.

Koska harkinnanvaraisen ylläpitokorvauksen määrästä säädettäisiin kuntoutusrahalaissa, kuntoutusraha-asetuksen 5 a §:ää tulee muuttaa siten, että sen 1 momentti kumottaisiin.

Indeksitarkistukset

Voimassa olevan kuntoutusrahain 31 §:n mukaan pääsäännön mukaista sairauspäivärahan suuruista kuntoutusrahaa, ammatillisen kuntoutuksen ajalta maksettavaa kuntoutusrahaa, kuntoutusrahan vähimmäismäärää, edeltävää etuutta saaneen kuntoutusrahaa, kuntoutusrahan vähimmäismäärää ammatillisen kuntoutuksen ajalta ja nuoren vajaakuntoisen kuntoutusrahan vähimmäismäärää tarkistetaan vuosittain sen ollessa maksussa työntekijäin eläkelain (395/1961) 9 §:n 2 momentin 1 virkkeen mukaisesti TEL-indeksillä. Edelleen kuntoutusrahain mukaan euromäärään kytkettyjen ammatillisessa kuntoutuksessa olevan kuntoutusrahan vähimmäismäärän ja nuorten vajaakuntoisten kuntoutusrahan vähimmäismäärän lähtötasoa tarkistetaan TEL-indeksillä vuosittain.

Työeläkeindeksit muuttuvat 1 päivästä tammikuuta 2005 lukien. Työeläkkeen indeksijärjestelmä muuttuu siten, että myös maksussa olevia eläkkeitä tarkistetaan eläkeindeksillä, jossa ansiotasoindeksin paino on 0,2 ja kuluttajahintaindeksin paino on 0,8 (*työeläkeindeksi*). Eläkettä laskettaessa ansiotulo puolestaan korotetaan laskentahetken tasoon kertoimella, jossa ansiotasoindeksin paino on 0,8 ja kuluttajahintaindeksi paino 0,2 (*palkkakerroin*). Nykyinen työikäisten TEL-indeksi poistuu siirtymäkauden jälkeen kokonaan.

Työeläkeindeksimuutosten vaikutuksia virkätöinä selvittäneen työryhmän kehittämissuositusten peruslähtökohtana oli indeksijärjestelmän yhtenäisyyden korostaminen. Työ-

ryhmän näkemyksen mukaan palkkakertoimeen tuli sitoa etuuden perusteena tai vakuutusmaksujen perusteena olevan ansiotason tarkistaminen. Työeläkeindeksiin tuli puolestaan sitoa etuuden tai korvauksen tarkistaminen silloin, kun korvaus määräytyy palkkataso perusteella. Työryhmä katsoi myös, että ne etuudet ja korvaukset, joiden tarkistamiseen on tarkoituksenmukaista käyttää elinkustannusindeksiä, olisi järkevää sitoa kansaneläkeindeksiin.

Kuntoutusrahan määrä lasketaan sairausvakuutuslaissa säädettyjen perusteiden mukaisesti.

Kuntoutusrahan määrää laskettaessa sairausvakuutuslain mukaisen etuuden määrää korotetaan prosentuaalisesti kuntoutusrahaa koskevien säännösten mukaisesti määriteltäessä edeltävää etuutta saaneen kuntoutusrahaa. Lisäksi ammatillisen ajalta maksettava kuntoutusraha määritellään sairausvakuutuslain mukaisen päivärahan määräytymistä korkeammalla prosentilla. Koska määrän laskeminen tällöinkin perustuu sairausvakuutuslain säännöksiin, ei kuntoutusrahan indeksitarkistuksesta näissä tilanteissa ole itsenäisiä säännöksiä, vaan myös lähtötason tarkistusta koskevat indeksit määräytyvät pääsääntöisesti sairausvakuutuslain mukaan. Eduskunnassa on käsiteltävänä hallituksen esitys Eduskunnalle sairausvakuutuslaiksi, jossa on ehdotettu, että sairausvakuutuslain mukaisten etuuksien perusteena olevien tulojen tarkistamisessa siirryttäisiin käyttämään työntekijän eläkelain 7 b §:n mukaista palkkakerointia. Samoin ehdotetaan siirryttäväksi palkkakertoimen käyttöön sairausvakuutuslain mukaisten etuuksien perustana olevien tulojen tarkistuksessa. Nämä muutokset heijastuvat suoraan kuntoutusrahaetuksiin viittaussäännöksen perusteella.

Kuntoutusrahain perusteella tehdään indeksitarkistuksia joko maksussa olevaan etuuteen taikka laissa säädettyyn vähimmäismääräisen etuuden euromäärään. Niistä sairauspäivärahan suuruinen kuntoutusraha ja ammatillisen kuntoutuksen ajalta maksettava kuntoutusraha sekä välillisesti kuntoutusraha, jonka suuruus määritellään edeltävän etuuden perusteella, perustuvat määrältään ansiotuloihin ja indeksitarkistuksen tarkoituksena on etuuden arvon säilyttäminen. Näiden etuuksien

indeksitarkistuksesta esitetään, että niiden arvon säilyttäminen tehtäisiin tarkistamalla maksussa olevaa etuutta eläkeindeksillä. Ehdotus vastaa työryhmän indeksitarkistuksen perustaa koskevaa ehdotusta. Sen sijaan kuntoutusrahan vähimmäismäärä, joka on saman suuruinen kuin sairauspäivärahan vähimmäismäärä, kuntoutusrahan vähimmäismäärä ammatillisessa kuntoutuksessa ja nuoren vajaakuntoisen kuntoutusrahan vähimmäismäärä ovat kiinteään euromäärään kytkettyjä etuuksia, joiden perusteena ei ole ansiotulo, josta olisi maksettu vakuutusmaksuja. Näiden vähimmäismääräisten maksussa olevien etuuksien arvon säilyttämisen tarkistamiseen soveltuisi edellä mainitussa työryhmässä esillä ollut kansaneläkeindeksi, jolla siis kompensoitaisiin elinkustannusten nousua. Kuntoutuksen aikaisten etuuksien tason tulisi kuitenkin säilyttää kannustavuus. Tämän vuoksi ehdotetaan, että maksussa olevien etuuksien vuositarkistus sidottaisiin myös näiltä osin työeläkeindeksiin.

Samalla perusteella myös ammatillisessa kuntoutuksessa maksettavan kuntoutusrahan vähimmäismäärän ja nuoren vajaakuntoisen kuntoutusrahan vähimmäismäärän lähtötason määrittelyssä käytettäviä euromääriä tarkistettaisiin vuosittain työeläkeindeksillä.

2. Esityksen vaikutukset

Taloudelliset vaikutukset

Matkakustannusten korvaamista koskevalta osalta esitys vähentäisi valtion menoja. Esitys on yhteydessä hallituksen esitykseen sairausvakuutuslaiksi annetun hallituksen esityksen (50/2004 vp) täydentämisestä. Matkakustannusten korvaamista koskevalta ehdotuksella on arvioitu olevan sairausvakuutuksen ja kuntoutuksen osalta seuraavat yhteisvaikutukset.

Matkakustannusten korvaamista koskevan ehdotuksen osalta on arvioitu, että matkojen yhdistelyllä ja ketjutuksella saavutettaisiin noin 22 miljoonan euron säästö vuoteen 2007 mennessä. Tästä summasta sairausvakuutuksen ja kuntoutuksen osuus matkojen yhdistelystä aiheutuvat kustannukset huomioon ottaen olisi 8 miljoonaa euroa. Laskelman perusteena on käytetty edellä kuvatuista kokeilu-

ta saatua matkakustannuksia koskevaa tietoa. Säästöjä laskettaessa on kuitenkin otettava huomioon, että matkojen lyhyiden vuoksi yhdistelyyn piiriin ei saada kaikkia matkoja kuten esimerkiksi kaupungeissa ja taajamissa tehtyjä taksimatkoja. Lisäksi osa vakuutetuista joutuu terveydellisistä syistä matkustamaan yksin taksilla tai muulla kalliimmalla matkustustavalla. Vuonna 2005 menon vähennyksen määrä olisi noin 1 miljoonaa euroa.

Sairausvakuutuslain ja kuntoutuslainsäädännön perusteella korvattavien matkakustannusten omavastuiden ja matkakorvausjärjestelmien yhdistäminen lisäisi vaikeavammaisille kuntoutujille maksettavien matkakorvausten määrää 250 000—300 000 euroa vuodessa. Toisaalta kuntoutusmatkojen kertaomavastuun nouseminen noin 1,7 eurolla matkaa kohden ja vuotuisen omavastuuosuuden nouseminen noin 5,9 eurolla vähentäisi menon lisäystä siten, että ehdotus lisäisi valtion menoja 43 000 euroa. Yhdistämisestä saatava hyöty Kansaneläkelaitokselle aiheutuvien hallinnollisten kustannuksien alentumisen muodossa johtaa kuitenkin siihen, että ehdotus kokonaisuudessaan on kustannusneutraali.

Harkinnanvaraista ylläpitokorvausta on vuonna 2003 maksettu 325 kuntoutujalle yhteensä noin 15 000 päivältä. Etuuden suuruus on ollut 5,05 euroa päivässä. Määrä ehdotetaan korotettavaksi 8 euroon päivässä. Muutoksesta aiheutuva menonlisäys on valtiontalouden kannalta vaikutuksiltaan vähäinen.

Indeksitarkistuksen sitomisesta työikäisen TEL-indeksiin sijasta työeläkeindeksiin syntyy kustannuksia, joiden vaikutukset valtiontalouden kannalta ovat vähäiset. Yhteensä harkinnanvaraisen ylläpitokorvauksen korottamisen ja kuntoutusrahan indeksitarkistuksen muutoksen lisäkustannukset ovat noin 50 000 euroa.

Muut vaikutukset

Ylläpitokorvauksen korottamista ja matkakustannusten korvaamista koskevalla ehdotuksilla ei ole vaikutusta sukupuolten asemaan ja niitä on pidettävä sukupuolineutraaleina.

Kuntoutuksen aikainen ylläpitokorvaus on

määrältään jäänyt jälkeen muiden aktiivitoimenpiteiden aikaista toimeentuloa turvaavien lakien mukaisista ylläpitokorvauksista. Työvoimapolitiittisen toimenpiteen ajalta työttömyysetuutta saavalle vakuutetulle maksettava ylläpitokorvaus on vuoden 2004 alusta lukien ollut 8 euroa päivässä, ja saman suuruista ylläpitokorvausta maksetaan myös toimenpiteeseen osallistuvalla henkilöllä, jonka toimeentulo turvataan toimeentulotuen avulla. Näin ollen kuntoutuksen aikaiseen harkinnanvaraiseen ylläpitokorvaukseen tehtävä korotus toimisi vakuutetun kannalta siten, että kuntoutustoimenpide olisi kustannusten korvaamisen osalta yhdenveroinen toimenpide muiden edellä mainittujen toimenpiteiden kanssa.

Matkakustannusten korvaamista koskeva ehdotettu muutos lisäisi eri kansalaisryhmien mahdollisuuksia terveydenhuoltoon liittyvien matkojen vaivattomaan suorittamiseen hyödyntäen yhteiskunnan järjestämiä kuljetuspalveluja. Joukkoliikenteen hyödyntäminen kuljetusten järjestelyssä edistäisi pitkällä aikavälillä erityisesti haja-asutusalueiden linja-autoliikenteen, taksiliikenteen ja muiden liikennepalvelujen säilymistä kaikille kansalaisryhmille.

Erilaisten liikennepalvelujen kehittäminen ja etenkin yhteiskuljetusten lisääntyminen antaisi mahdollisuuden ovelta ovelle kuljetukseen niilläkin alueilla ja niille kansalaisryhmille, joilla ei ole käytettävissä muuta matkustustapaa. Kansaneläkelaitoksen aikaisemmissa kokeiluissa tehtyjen asiakaskyselyjen tulokset osoittavat, että matkustajat ovat olleet tyytyväisiä matkojenyhdistelytoimintaan. Sitä vastoin osa taksiautoilijoista on suhtautunut kriittisesti matkojen yhdistelyyn, koska he näkevät matkojen yhdistelyyn vaarantavan liiketoimintansa etenkin kilpailutilanteissa.

Sairausvakuutuslain ja kuntoutuslainsäädännön perusteella korvattavien matkakustannusten korvausjärjestelmien yhdistäminen merkitsisi yksilöä kohden vähäistä kustannusten lisäystä matkakohtaisen kertaomavastuun ja vuotuisen omavastuuosuuden nousussa. Matkakohtaisen kustannuksen nousun voidaan arvioida vaikuttavan erityisesti ammatillisessa kuntoutuksessa olevien vajaa-kuntoisten ja harkinnanvaraiseen kuntoutuk-

seen osallistuvien kuntoutujien yksittäisten matkojen kustannuksiin, sillä näissä kuntoutujaryhmissä tarve saada korvausta sairaanhoidon yksiköihin tehdyistä matkoista voidaan arvioida olevan vähäisempi kuin vaikeavammaisilla lääkinnälliseen kuntoutukseen osallistuvilla kuntoutujilla. Juuri vaikeavammaiset, paljon korvattavia matkoja tekevät kuntoutujat hyötyisivät eniten järjestelmien yhdistämisestä.

Indeksitarkistuksella tarkoitetaan menetelmää, jossa tiettyä etuutta tai suuretta tarkistetaan määrätyn indeksin muutoksen perusteella. Käytettävä indeksiperuste ja tarkistustekniikka voivat vaihdella käyttötarkoituksen mukaan. Sosiaaliturvajärjestelmissä indeksitarkistusta käytetään ylläpitämään etuuskien arvoa. Maksussa olevan etuuden tarkistamisen ohella indeksitarkistusten avulla varmistetaan etuuden oikea lähtötaso, kun etuus määritellään aikaisempien ansioiden perusteella. Etuuden arvon säilyttäminen on erityisen tärkeää pitkäkestoisissa etuuksissa kuten eläkkeissä. Myös eräissä lyhytkestoisissa etuuksissa, kuten kuntoutusrahaissa, maksussa olevan etuuden tarkistaminen voi kannustavuuden näkökulmasta olla tärkeää, vaikka etuuden arvon alentuminen ilman indeksitarkistusta ei olisikaan merkittävää.

Indeksitarkistusten tavoitteena on säilyttää maksussa olevien etuuskien taso suhteessa sovittuun vertailutasoon. Tarkistuksella voidaan pyrkiä säilyttämään etuuden ostovoima, jolloin vertailukohtana on hintojen kehitys. Vertailukohtana voi olla myös kulutustaso tai vastaavan työn palkkataso, jolloin tarkistuksella pyritään säilyttämään etuuden ja vertailupalkan suhteellinen asema.

Osassa kuntoutusrahaetuksista taso määräytyy aikaisemman ansiotason perusteella. Myös vakuutusmaksut määrätään ansioiden perusteella. Mitä vanhempaa ansiotieto on, sitä olennaisempaa on tarkistaa nimellisansio. Kuntoutusrahaetuksien kohdalla ansioperusteisten etuuskien indeksitarkistus tapahtuu sairausvakuutuslain säännöksiä mukaisesti, sillä etuuden määrän laskemisessa noudatetaan sairausvakuutuslain säännöksiä.

Maksussa olevien kuntoutusrahaetuksien vuosittainen tarkistus sekä eräiden kiinteämääräisten kuntoutusrahojen lähtötason tarkistus on ehdotettu kytkettäväksi työelä-

keindeksiin. Tällä indeksitarkistuksella on ennen kaikkea kannustavuuteen liittyvä tavoite. Etuuden ostovoiman taso turvataan hintavaltaisen työeläkeindeksin käyttämisellä. Ostovoiman turvaaminen on tärkeää vähimmäismääräisten kuntoutusetuuksien kohdalla, jos työelämätavoitteisen kuntoutuksen vetovoima halutaan turvata.

3. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä virkatyönä yhteistyössä Kansaneläkelaitoksen kanssa. Valmistelun yhteydessä on kuultu keskeisiä työmarkkinaosapuolia. Matkojen yhdistelyä koskevalta osalta esitys pohjautuu liikenne- ja viestintäministeriön asettaman matkojenyhdistelytyöryhmän mietintöön.

Kun työeläkeuudistuksen yhteydessä päätettiin luopua työikäisten TEL indeksin käytöstä työeläkejärjestelmässä, käynnistettiin muutoksen vuoksi peruskartoitus työeläkeindeksiin sidotuista muista kuin eläkeetuksista. Peruskartoitustyö tehtiin virkatyönä sosiaali- ja terveysministeriön työryhmässä, jossa oli edustettuna sosiaali- ja terveysministeriö, valtiovarainministeriö, maaja metsätalousministeriö, Kansaneläkelaitos, Valtiokonttori, Maatalousyrittäjien eläkelaitos, Tapaturmavakuutuslaitosten liitto ja Liikennevakuutuskeskus. Työryhmä luovutti selvityksensä 16 päivänä huhtikuuta 2003.

4. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Esitys liittyy valtion vuoden 2005 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Esityksellä on myös yhtymäkohtia niin ikään talousarvioesityksen yhteydessä käsiteltäväksi tarkoitettuun hallituksen esitykseen sairausvakuutuslaiksi annetun hallituksen esityksen (50/2004 vp) täydentämisestä.

5. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005. Kuntoutusrahalain 31 §:ää sovelletaan tarkistettaessa kuntoutusrahalain 14, 15, 17 tai 17 a §:n perusteella mää-

räytyvää etuutta tai 17 tai 17 a §:ssä tarkoitettua rahamäärää 1 päivänä tammikuuta 2005 tai sen jälkeen. Tarkistus tehtäisiin siinä suhteessa, missä kuntoutuksen alkamisvuodelle vahvistettu työntekijäin eläkelain 9 §:n 2 momentin ensimmäisessä virkkeessä tarkoitettu indeksiluku poikkeaa vuodelle 2005 vahvistetusta työntekijäin eläkelain 9 §:ssä tarkoitetusta indeksiluvusta. Kuntoutusrahan määräytyessä kuntoutuksen alkamishetken työtulojen mukaan kyseisen vuoden laskukaavoilla, korotetaan näin saatua määrää indeksillä kohdistumisvuoden maksutasoon. Ehdotus vastaa voimassa olevaa soveltamiskäytäntöä.

6. Säätämisjärjestys

Tässä hallituksen esityksessä ehdotetut muutokset parantavat vakuutettujen etuuksia ja turvaavat mahdollisuudet kuntoutukseen liittyvien asianmukaisten kuljetuspalvelujen käyttöön. Näin ollen hallitus katsoo, että muutokset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta annetun lain 4 ja 7 a §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta 27 päivänä maaliskuuta 1991 annetun lain (610/1991) 4 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 697/2002, ja 7 a §, sellaisena kuin se on laissa 641/2001, sekä

lisätään 4 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 697/2002, uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 ja muutettu 3 momentti siirtyvät 3 ja 4 momenteiksi, ja 7 a §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 641/2001, uusi 2 ja 3 momentti, seuraavasti:

4 §

säännökset suunnitelman sisällöstä.

Muu ammatillinen ja lääkinällinen kuntoutus

7 a §

Matkakustannukset

 Jos vuosittain yksilökohtaiseen kuntoutukseen osoitetusta enimmäisrahamäärästä on osa jäänyt käyttämättä, se voidaan käyttää yksilökohtaiseen kuntoutukseen seuraavina vuosina.

 Kansaneläkelaitoksen on vuosittain laadittava 1 ja 3 momentissa tarkoitettujen varojen käytöstä kolmea seuraavaa kalenterivuotta koskeva suunnitelma ja vuosittain sosiaali- ja terveysministeriölle selvitykset tässä pykälässä tarkoitettujen varojen käytöstä. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat

Kuntoutujalle korvataan tämän lain mukaisesta kuntoutuksesta aiheutuneet tarpeelliset ja kohtuulliset matkakustannukset siten kuin sairausvakuutuslain 4 luvussa säädetään. Kuntoutujan luokse tehdystä kotikäynnistä aiheutuneet matkakustannukset voidaan korvata jos kotikäynti on tarpeen vakuutetun terveydentilan perusteella tai kuntoutujan matkustaminen palveluntuottajan luokse muutoin muodostuisi kohtuuttoman rasittavaksi. Kotikäynnistä maksettava korvaus voidaan määritellä joko kilpailuttamisen yhteydessä tai kilometrikorvauksiin perustuen

kuten sairausvakuutuslaissa on säädetty.

Kuntoutukseen liittyvinä matkakustannuksina korvataan lukukauden alkaessa ja päättyessä koti- ja opiskelupaikkakunnan välisistä matkoista aiheutuneet kustannukset sekä yksi edestakainen matka kuukaudessa Korvattaviin matkakustannuksiin eivät kuulu opiskelijan päivittäisistä koulumatkoista ja koulutukseen liittyvän harjoittelun päivittäisistä matkoista aiheutuvat matkakustannuk-

set.

Kuntoutusmatkoja voidaan yhdistellä kuten sairausvakuutuslain 4 luvussa säädetään. Vaikeavammaisen lääkinnällisen kuntoutuksen matkoissa ei kuitenkaan sovelleta matkojen yhdistelyä koskevia säännöksiä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005.

2.

Laki

kuntoutusrahalain 24 a ja 31 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 27 päivänä maaliskuuta 1991 annetun kuntoutusrahalain (611/1991) 31 §, sellaisena kuin se on laissa 195/2001, ja

lisätään 24 a §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 195/2001, uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, seuraavasti:

24 a §

Ylläpitokorvaus

Kuntoutukseen osallistumisesta aiheutuvien ylimääräisten kustannusten korvaamiseksi maksettavan harkinnanvaraisen ylläpitokorvauksen määrä on 8 euroa päivältä.

31 §

Indeksitarkistus

Kuntoutusrahaan, joka määräytyy 14, 15, 17 tai 17 a §:n mukaan, tehdään vuosittain

indeksitarkistus noudattaen vastaavasti, mitä työntekijäin eläkelain 9 §:ssä säädetään. Vastaavasti tarkistetaan 17 ja 17 a §:ssä tarkoitettua rahamäärää indeksilukujen muutoksen edellyttämällä tavalla.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005.

Lain 31 §:ää sovelletaan tarkistettaessa lain 14, 15, 17 tai 17 a §:n perusteella määräytyvää etuutta taikka 17 tai 17 a §:ssä tarkoitettua rahamäärää 1 päivänä tammikuuta 2005 tai sen jälkeen. Tarkistus tehdään siinä suhteessa, missä kuntoutuksen alkamisvuodelle vahvistettu työntekijäin eläkelain 9 §:n 2 momentin ensimmäisessä virkkeessä, sellaisena kuin se on laissa 1482/1995, tarkoitettu

indeksiluku poikkeaa vuodelle 2005 vahvis- sena kuin se on laissa 634/2003, tarkoitetusta
tetusta työntekijäin eläkelain 9 §:ssä, sellä- indeksiluvusta.

Helsingissä 14 päivänä syyskuuta 2004

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Sosiaali- ja terveysministeri *Sinikka Mönkäre*

1.

Laki**kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta annetun lain 4 ja 7 a §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta 27 päivänä maaliskuuta 1991 annetun lain (610/1991) 4 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 697/2002, ja 7 a §, sellaisena kuin se on laissa 641/2001, sekä

lisätään 4 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 697/2002, uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 ja muutettu 3 momentti siirtyvät 3 ja 4 momenteiksi, ja 7 a §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 641/2001, uusi 2 ja 3 momentti, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4 §

Muu ammatillinen ja lääkinnällinen kuntoutus

Kansaneläkelaitoksen on vuosittain laadittava 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen varojen käytöstä kolme seuraavaa kalenterivuotta koskeva suunnitelma. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset suunnitelman sisällöstä

Jos vuosittain yksilökohtaiseen kuntoutukseen osoitetusta enimmäisrahamäärästä on osa jäänyt käyttämättä, se voidaan käyttää yksilökohtaiseen kuntoutukseen seuraavina vuosina.

Kansaneläkelaitoksen on vuosittain laadittava 1 ja 3 momentissa tarkoitettujen varojen käytöstä kolme seuraavaa kalenterivuotta koskeva suunnitelma ja vuosittain sosiaali- ja terveysministeriölle selvitykset tässä pykälässä tarkoitettujen varojen käytöstä. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset suunnitelman sisällöstä.

7 a §

Matkakustannukset

Kuntoutujalle korvataan tämän lain mukaisesta kuntoutuksesta aiheutuneet tarpeelliset ja kohtuulliset matkakustannukset siten kuin sairausvakuutuslain 4 luvussa säädetään. Kuntoutujan luokse tehdystä kotikäynnistä aiheutuneet matkakustannukset voidaan korvata jos kotikäynti on tarpeen vakuutetun terveydentilan perusteella tai kuntoutujan matkustaminen palveluntuottajan luokse muutoin muodostuisi kohtuuttoman rasittavaksi. Kotikäynnistä maksettava korvaus voidaan määritellä joko kilpailuttamisen yhteydessä tai kilometrikorvauksiin perustuen kuten sairausvakuutuslaissa on säädetty.

Kuntoutukseen liittyvinä matkakustannuksina korvataan lukukauden alkaessa ja päättyessä koti- ja opiskelupaikkakunnan välisistä matkoista aiheutuneet kustannukset sekä yksi edestakainen matka kuukaudessa. Korvattaviin matkakustannuksiin eivät kuulu opiskelijan päivittäisistä koulumatkoista ja koulutukseen liittyvän harjoittelun päivittäisistä matkoista aiheutuvat matkakustannukset.

Kuntoutusmatkoja voidaan yhdistellä kuten sairausvakuutuslain 4 luvussa säädetään. Vaikeavammaisen lääkinnällisen kuntoutuksen matkoissa ei kuitenkaan sovelleta matkojen yhdistelyä koskevia säännöksiä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005.

2.

Laki**kuntoutusrahalain 24 a ja 31 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 27 päivänä maaliskuuta 1991 annetun kuntoutusrahalain (611/1991) 31 §, sellaisena kuin se on laissa 195/2001, ja
lisätään 24 a §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 195/2001, uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

24 a §

Ylläpitokorvaus

 Kuntoutukseen osallistumisesta aiheutuvien ylimääräisten kustannusten korvaamiseksi maksettavan harkinnanvaraisen ylläpitokorvauksen määrä on 8 euroa päivältä.
 -----

31 §

Indeksitarkistus

Kuntoutusrahaan, joka määräytyy 14, 15, 17 tai 17 a §:n mukaan, tehdään vuosittain indeksitarkistus noudattaen vastaavasti, mitä työntekijäin eläkelain 9 §:n 2 momentin ensimmäisessä virkkeessä säädetään. Vastaavasti tarkistetaan 17 ja 17 a §:ssä tarkoitettua rahamäärää indeksilukujen muutoksen edellyttämällä tavalla.

31 §

Indeksitarkistus

Kuntoutusrahaan, joka määräytyy 14, 15, 17 tai 17 a §:n mukaan, tehdään vuosittain indeksitarkistus noudattaen vastaavasti, mitä työntekijäin eläkelain 9 §:ssä säädetään. Vastaavasti tarkistetaan 17 ja 17 a §:ssä tarkoitettua rahamäärää indeksilukujen muutoksen edellyttämällä tavalla.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005. Lain 31 §:ää sovelletaan tarkistettaessa lain 14, 15, 17 tai 17 a §:n perusteella määräytyvää etuutta taikka 17 tai 17 a §:ssä tarkoitettua rahamäärää 1 päivänä tammikuuta 2005 tai sen jälkeen. Tarkistus tehdään siinä suhteessa, missä kuntoutuksen alkamisvuodelle vahvistettu työntekijäin eläkelain 9 §:n 2 momentin ensimmäisessä virkkeessä, sellaisena kuin se on laissa

16

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1482/1995, tarkoitettu indeksiluku poikkeaa vuodelle 2005 vahvistetusta työntekijäin eläkelain 9 §:ssä, sellaisena kuin se on laissa 634/2003, tarkoitetusta indeksiluvusta.
